

Tip na vycházku za netopýry:

Divoká Šárka a Džbán

Přírodní rezervace Divoká Šárka se nachází na území městské části Praha 6 – Liboc. Jedná se o významný geomorfologický celek, zahrnující hluboké údolí proříznuté Šáreckým potokem v tvrdých bulžňákových skalách mezi soutěskou Džbán a Čertovým mlýnem. V rezervaci se nacházejí rozmanitá rostlinná společenstva počínaje zbytky lužního lesa v údolí potoka, přes chladnomilnou vegetaci na zastíněných severních svazích, až po teplomilné skalní stepi na výslunných jižních srážech. Divokost soutěsky Džbán kontrastuje se stejnojmennou vodní nádrží, která vznikla přehrazením Litovicko - Šáreckého potoka v její těsné blízkosti a kolem níž je v současnosti vybudován sportovně-zábavní areál. Rozsáhlá vodní plocha o rozloze 13 ha s navazujícím porostem lesa na jižním břehu, je velmi atraktivní pro netopýry, kteří zde nejen loví svou hmyzí potravu, ale také sem létají pít.

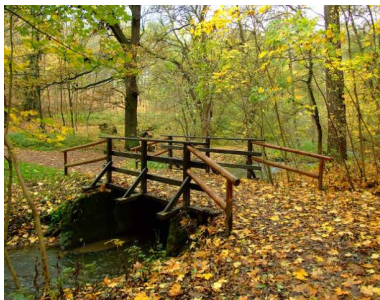
Během monitoringu pomocí ultrazvukových detektorů bylo na území Divoké Šárky a v okolí nádrže Džbán zaznamenáno celkem 9 – 10 druhů netopýrů. Jedná se o netopýra rezavého, n. vodního, n. večerního, n. nejmenšího, n. parkového, n. řasnatého, n. vousatého/Brandtova a dokonce i kriticky ohroženého n. černého a n. velkého. Nejvíce druhů zde bylo pozorováno na konci srpna, v období začínající podzimní migrace netopýrů. V šáreckém údolí se nachází také štoly, kde někteří netopýři pravidelně zimují.

Vstup do skalní soutěsky Divoké Šárky.

Pohled na rozsáhlou plochu vodní nádrže Džbán.

Listnaté lesy v PR Divoká Šárka využívá jako lovecké stanoviště i kriticky ohrožený netopýr černý.

Navržená trasa vycházky

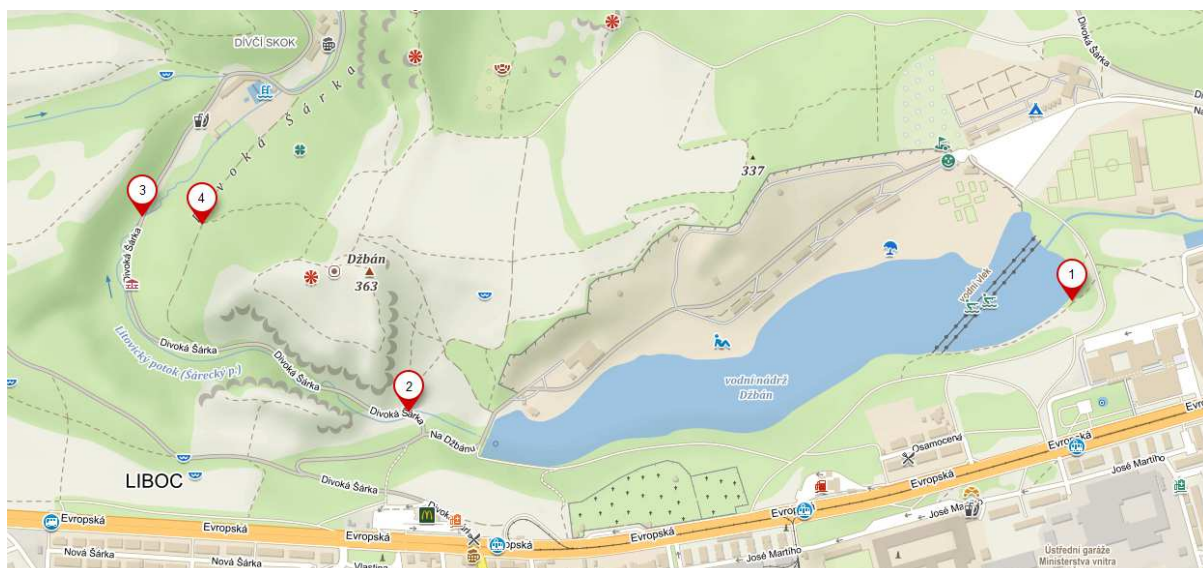
Ideálním výchozím bodem je jihovýchodní okraj nádrže Džbán (1), kam se dostanete od tramvajové nebo autobusové zastávky Nad Džbánem. Po jižním břehu zde vede pěšina, vydejte se po ní na západ a při tom můžete na zhruba třístametrovém úseku sledovat několik druhů netopýrů. Nejnápadnější jsou **netopýři rezaví** (typická větší silueta s dlouhými úzkými křídly, frekvence 18–26 kHz), kteří ještě za světla loví vysoko ve volném prostoru nad nádrží. Dalším druhem, který lze pozorovat ještě před setměním, je **n. večerní** (velikost těla podobná jako u n. rezavého, avšak silueta s kratšími širšími křídly, často létá po stejné dráze tam a zpět, frekvence 24–27 kHz). O něco později se přidá **n. vodní** (středně velký druh, většinou létá těsně nad vodní hladinou, frekvence 38–47 kHz). Kolem korun stromů mohou lovit či přeletovat také **n. parkový** (malý netopýr s typickým třepotavým letem, frekvence 38–42 kHz) a **n. nejmenší** (velikostně i způsobem letu se podobá netopýru parkovému, vysílá však signály na frekvenci 52–57 kHz).

Pěšina vás nakonec zavede opět na zpevněnou úzkou cestu, která posléze končí na hrázi nádrže. Zde se spojuje s větší komunikací vedoucí ke vstupu do soutěsky na začátku Divoké Šárky (2). Na tomto bodě můžete zaslechnout echolokační signály stejných druhů jako u Džbánu. Některé hlasy však mohou znít trochu jinak, neboť netopýři tady prolétávají a loví v okolí skal a stromů. Kromě toho sem zalétá lovit i **netopýr vousatý/Brandtův** (malé druhy, které vysílají na podobné frekvenci 40–43 kHz a nejsou na základě signálů rozlišitelné). Na podzim zde samci **n. nejmenšího** obhajují svá teritoria a vábí samice. Pokud máte dobré uši, lze tyto sociální hlasy zaslechnout i bez detektoru - zní jako velmi vysoký a krátký skřípavý zvuk (frekvence 18 kHz).

Na dalším rozcestí můžete pokračovat buď po zpevněné komunikaci až k mostku přes potok (3), kde byste měli zaslechnout alespoň **netopýra rezavého** a **n. nejmenšího**. Nebo zvolte nezpevněnou cestu odbočující vpravo a pokuste se zachytit v jejím okolí (4) prolétávajícího **n. černého*** (malý druh, vydává poměrně krátké hlasy dvou typů – silnější a kratší o frekvenci 31–33 kHz a slabší a delší o frekvenci 40–43 kHz) či lovícího **n. vousatého/Brandtova**. Pokud budete mít štěstí a proletí blízko vás, zaslechnete zde v detektoru i **netopýra velkého*** (má tiché signály o frekvenci 30–35 kHz, rozpětí křídel až 40 cm, loví hlavně střevočkovité brouky, a proto létá nízko nad zemí).

Netopýři se mohou podle aktuální potravní nabídky vyskytovat a lovit i na dalších místech mimo výše navržené pozorovací body. Buďte tedy stále ve střehu a detektor mějte zapnutý po celou dobu vycházky.

* Hvězdičkou jsou označeny obtížněji detekovatelné druhy, pro jejichž spolehlivé rozlišení je třeba více zkušeností s používáním detektorů.

Tip na další zajímavé pozorování: Na jižním břehu Džbánu můžete objevit zajímavý strom hrušeň polničku (neboli hrušeň planou). Křížením hrušně plané s některými asijskými druhy pravděpodobně vznikla dnes hojně pěstovaná hrušeň obecná. Z ptáků zde můžete nejčastěji zahlédnout kachnu divokou, lysku černou, slíпку zelenonohou nebo vlaštovku obecnou. Za teplých jarních večerů často zaslechnete skokana skřehotavého a ropuchu obecnou či zelenou.

Divoká Šárka patří k významným lokalitám nejen z hlediska přírodovědného, ale i z pohledu historie - archeologické nálezy zde ukazují na přítomnost člověka již od paleolitu. V 7. - 9. století se nad soutěskou tyčilo slovanské hradiště, jehož pozůstatky se nalézají na dnešním vrchu Džbán a jsou známy jako hradiště Šárka.

Netopýr rezavý.

Netopýr večerní.

Autoři fotografií: 1-4 Wikimedia commons, 5 Čestmír Čihalík, 6 Jaroslav Červený.